

Festival spisovatelů Praha uvítá umělce z Maroka

24. ročník festivalu se koná 2.-4. října a 7. listopadu 2014 v Senátu Parlamentu ČR.

Program, portréty umělců a úryvky z jejich tvroby, je k dispozici na stránkách www.pwf.cz.

Na všechny akce je **vstup zdarma** po předběžné rezervaci na: vstupenky@pwf.cz nebo tel.: 224 241 312.

Letošní ročník se obrací k zemi, jejíž vzestup a kulturní rozmach, potvrzují mnozí znalci severní Afriky, známé také jako Maghreb. Jejím nejzápadnějším výběžkem je Maroko, v arabštině al-Maghrib (Západ). V říjnu bude Praha bude propojena intelektuálně s Marokem, přivítáme nejsvobodnější marocké umělce, spisovatele, novináře, intelektuály, budeme se věnovat prostoru, jenž ovlivnil myšlení Allena Ginsberga, Jeana Geneta, Jacka Kerouacka nebo Williama S. Burroughse.

Téma festivalu: Lásky a nenávist

Hlavním tématem letošního ročníku je aktuální téma: *Láska a nenávist*. Téma, které zasahuje všechny naše životy, a jež je součástí bohužel i naší každodennosti. Spisovatelé, básníci a umělci (zvláště malíři) z této země budou o tomto tématu diskutovat ve dvou odpolednech a večerech ve dnech 2.-3. října 2014 v Senátu Parlamentu České republiky.

Umělecké osobnosti z Maroka

Nad tímto tématem povedou v říjnu rozhovory umělci z Maroka básníci, spisovatelů a malíři, kteří při této příležitosti představí své dílo: **Mahi Binebine**, malíř a spisovatel, **Fatéma Chahid**, berberská básnička, **Bensalem Himmich**, súfijský filosof, spisovatel a básník, **Salah El Ouadi**, spisovatel, básník a politický aktivista, **Mehdi Qotbi**, malíř, nedávno jmenovaný králem Mohammedem VI. do funkce prezidenta Národního muzejního fondu, **Abderrahim El Allam**, prezident Unie marockých spisovatelů

Politické osobnosti z Maroka

V diskusi se zúčastní i politické osobnosti Marockého království: **Mohamed Cheikh Biadillah**, prezident Senátu Marockého království, **Mohamed Amine Sibih**, ministr kultury Marockého království, **Souriya Otmani**, velvyslankyně Marockého království v ČR

Mezi hvězdnými obrazy

Prezident Festivalu spisovatelů Praha **Michael March** tvrdí, že letošní podzim bude ve znamení „marockých hvězd“. Říká to v narážce nejen na hvězdnou oblohu Maroka, které na jaře navštíví, ale i v narážce na román jednoho z pozvaných autorů, **Mahi Binebina**: *Hvězdy ze Sidi Moumen*, který pod názvem *Boží koně ze Sidi Moumen* aktuálně vydává nakladatelství Práh. Energie a vzrušení, jež pocítil v těchto marockých městech, by rád přenesl i do Prahy. „*Byl jsem u vytržení nad pluralitou a bohatostí marocké kultury. Věřím, že pro české návštěvníky to bude podobně příjemné překvapení jako pro mne,*“ říká prezident March.

Letošního ročníku se rovnou měrou zúčastňují spisovatelé, básníci a malíři. Jeden z prominentních hostů, malíř **Mehdi Qotbi**, předseda Národní nadace muzeí, do Prahy přijíždí krátce před výstavou v pařížském Louvru. Jedno odpoledne, v pátek 3. října, bude věnováno diskusi o umění a literatuře mezi dvěma autory Qotbim a Mahi Binebinem. Moderátorkou diskuse bude Anna Pravdová, kurátorka Národní galerie.

Poezie touhy a naděje

Význam literatury a jeho postavení v Maroku dokládá i přítomnost hned několika zástupců veřejného a společenského života. Vedle Abderrahima El Alama, prezidenta Unie marockých spisovatelů, se večerů zúčastní i Mohamed Cheikh Biadillah, předseda marockého Senátu, a Mohamed Amine Sbihi, marocký ministr kultury.

Marocké království, podobně jako i jiné země Maghrebu, má silnou básnickou tradici. Dokladem toho je přítomnost několika básníků na obou večerech: Salaha El Ouadiho, Bensalema Himmiche a Fatémy Chahid. Smyslnost, obraznost, ale i něha – to vše tvoří základy tvorby, jež se nezříká ani politických výpovědí.

Každý z básníků velmi osobně vypovídá o světě, v němž žije. Jejich touhy a naděje rozezní dva večery, v nichž zazní hned několik jazyků: arabština, francouzština i berberština, dokládající bohatost marocké kultury.

Hosté festivalu

Mahi Binebine

Salah El Ouadie

Bensalem Himmich

Fatéma Chahid

Mehdi Qotbi

Abderrahim El Allam

Maroko literární

Rozhovor s marockou velvyslankyní v Praze Souriyou Otmani.

Marocká literatura je výjimečná, nejen otevřeností vůči jiným jazykům, ale i vůči jiným kulturám, říká marocká velvyslankyně v Praze Souriya Otmani. O rozhovor jsme ji požádali v souvislosti s letošním ročníkem Festivalu spisovatelů Praha. Ten je věnován právě marocké literatuře.

Velvyslankyně Souriya Otmani působí velmi přívětivě. Ve společnosti je jí často vidět v tradičních šatech, jež odkazují na marocké tradice. Navzdory diplomatickým kódům, dokáže hovořit s velkou mírou přímosti a otevřenosti. O zemích na severním pobřeží Afriky, tzv. Maghrebu se mluvilo velmi intenzivně v souvislosti s **Arabským jarem**, rozhovor nebylo možné začít jinak.

„Fenomén Arabského jara přivedl k pádu několik režimů a destabilizoval mnoho jiných,“ říká obecně. *„Maroko je vnímáno spíše jako jedna z těch vzácných zemí, jež unikla těmto turbulencím. Pokud někdy mluvíme o marocké výjimečnosti, není to překvapením ani pro Maročany, ani pro analytiky a zahraniční pozorovatele, neboť základy společnosti a marockého politického systému spočívají na historické legitimitě monarchie a politickém pluralismu, které byly v zemi vždy uplatňovány,“* dodává.

Je to otázka stále citlivá, zanechala v Maghrebu často i pocity frustrace a nepochopení. Pro český kontext je trochu překvapivé, že se v této zemi propojuje tradice dvojí suverenity: suverenity lidu a jejich krále.

„Tento rys považuji za jasný klíč k pochopení marocké společnosti. Síla marockého lidu vychází od jejich krále a naopak, král vždy naslouchal aspiracím svého lidu.“ Vše ale nezačalo tzv. Arabským jarem.

„V Maroku jsme nemuseli čekat na příchod Arabského jara. Rozsáhlé reformy byly zahájeny v 90. letech za krále Hassana II. (Král Hassan II. byl velmi respektovaným na Západě, nevyhnul se ovšem v minulosti silné kritice. Velké očekávání proto vzbuzoval nástup jeho syna. v roce 1999. - pozn. redakce) „Po intronizaci Jeho Veličenstva Krále Mohammada VI. pokračuje Maroko v procesu demokratizace, modernizace a zavádění změn na obecné infrastrukturní úrovni, stejně jako v institucích.“

Festival spisovatelů Praha zve poprvé do České republiky marocké spisovatele. Jaký je podle Vás současný stav marocké literatury?

„Vysoká hodnota marockých spisovatelů spočívá v jejich vlastní kultuře s výjimečnou otevřeností vůči jiným jazykům a jiným kulturám. Bohatost této kultury tvoří pluralita a různorodost, které jsou silnými oporami marocké literatury. Mám za to, že maroční spisovatelé a básníci nemají problém dotknout se rozličných témat. Co je také důležité, je akceptování různých jazyků, v nichž se vyjadřují. Ať už je to arabsky, berbersky, hassani, francouzsky, španělsky, anglicky nebo dalšími jinými živými jazyky.“

Co je alfou a omegou marocké literatury?

„Je to především svědomí a respekt vůči druhému člověku. Dovolte, abych vyjmenovala zcela zásadní kultovní romány v moderní marocké literatuře. Patří k nim: Nahý chleba Mohameda Choukriho, Generace žízně od Mohammeda Azize Lahbabiho, Pohřbená minulost spisovatele Abdelkrima Ghellaba, Jednoduchá minulost Drisse Chraibiho, Dítě pouště slavného Tahara Ben Jellouna.“

Nezůstává ale pouze u nich. Kvalitních autorů je celá dlouhá řada.

„Neměli bychom však opomenout ani další jména, patří k nim: Mohammed Khair-Eddine, Abdelkebir Khatibi, Rachida Lambrabetová, Fatima Mernissiová, Foaud Laroui, Mahi Binebine. V mezinárodním kontextu vytvořili místo pro marockou literaturu a získali celou řadu literárních cen. Mezi nimi Le Libris nebo Goncourtovu cenu. V letošním roce byla francouzská Prix Jacob étranger 2014 udělena zakladateli domu poezie, Mohammedu Bennis, za Pohanské místo,“ podotýká velvyslankyně.

Jak je podporována literatura v Marockém království?

„Maroko přikládá velkou důležitost rozvoji literatury. Ministerstvo kultury má k dispozici oddělení přímo pro rozvoj a propagaci knih. Každoročně jsou pořádány salóny a knižní veletrhy, jak na úrovni regionální, tak národní i mezinárodní. Mezi významné události patří například SIEL neboli Mezinárodní salón vydavatelství a knihy, jež se koná každoročně. V roce 2013 se ho zúčastnil také Michael March z Festivalu spisovatelů Praha,“ říká.

„Věnujeme úsilí materiální podpoře knižních publikací, rozvoji obecních knihoven a posilování vztahu ke čtení, a to například podporou a organizováním knihovnických ambulantních karavanů, které se přemísťují i do těch nejvzdálenějších oblastí Maroka.“

Jaká je role žen v marocké společnosti a literatuře jako takové?

„Ženy se podílejí aktivně a plně na rozvoji a modernizaci země. Objevují se ve veřejné sféře a není žádné sociální, kulturní, ekonomické, politické nebo diplomatické oblasti, v níž by nebyl silný podíl marockých žen.“ Ostatně revize ústavy, přijatá v roce 2011, se přímo věnuje rovnosti mezi muži a ženami. „Můžeme ale připomenout i důležitý marocký rodinný kodex, jež vstoupil v platnost roku 2004. Skutečnost, že žena je na stejné úrovni jako její muž, jí přisuzuje základní práva v oblasti rozvodu, péče o děti nebo podílu na společném vlastnictví,“ vysvětluje velvyslankyně. „V Maroku působí velký počet sdružení, která dbají na ochranu práv žen a podílejí se na zajištění dynamiky marocké občanské společnosti. Ženská marocká literatura nezůstává pozadu a poslední léta jsme obzvláště radostnými svědky rozkvětu tvorby mladých spisovatelek, pro něž není žádné téma tabu. Neváhají ochraňovat svá práva napříč marockou společností a kritizovat to, co je podle nich v rozporu s modernizací, co je hlubinně patriarchální.“

Jaké zákony na různých úrovních ochraňují statut spisovatele v Maroku?

„Maroko je spojeno s mnoha mezinárodními nástroji, jakými jsou například Bernská konvence o literárním a uměleckém vlastnictví, stejně jako Konvencí OMPI (Světovou radou intelektuálního vlastnictví). Svaz spisovatelů Maroka je dobře etablovanou a dynamickou asociací, jež usiluje o propagaci a obranu zájmů svých spisovatelů, ať už se jedná o autorská práva, nebo o svobodu tvorby.“

Marocké království a Česká republika slaví tento rok 55 let založení diplomatických vztahů. Velvyslankyně Souriya Otmani tento okamžik vidí jako „velmi příznivý“, a to zejména „k posílení vzájemných vztahů a spolupráce ve všech oblastech, včetně té kulturní“. V čem by si mohly být obě země vzájemně prospěšné?

„Maroko je bohatou tisíciletou civilizací a světově uznávaného kulturního dědictví. Česká republika, jež uchovává četné architektonickými poklady a je skutečným místem kulturní líhne.“

Existují nějaké limity pro svobodnou spisovatelskou tvorbu?

„Jak už jsem se zmínila, je to vždy svědomí a respekt vůči druhému a základům společnosti, v níž žijete. Ale jelikož nepatřím k literárnímu okruhu v Maroku, ponechávám tuto otázku ke zhodnocení spisovatelům, kteří v říjnu budou hosty v České republice.“

<http://www.pwf.cz/rubriky/festival-2014/maroko/rozhovor-s-velvyslankyni/>